

ბანკითარებისა და დემოკრატიის ცენტრი
CENTER FOR DEVELOPMENT AND DEMOCRACY

საარჩევნო კანონმდებლობის რეფორმა 2020

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შეთანხმებისა და ასოცირების 2017-2020 წლის შესრულების დღის წესრიგის მიხედვით საქართველოს ხელისუფლების ერთ-ერთ ვალდებულებად განისაზღვრა არჩევნების დემოკრატიულად ჩატარების უზრუნველყოფა და ევროპის უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (ეუთო-ს)/დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისის (ODIHR) მიერ, საკანონმდებლო და საარჩევნო ადმინისტრირების კუთხით გამოვლენილი ხარვეზების აღმოფხვრა. აღნიშნული გამომდინარე, საარჩევნო რეფორმის განხორციელების აუცილებლობა კვლავ დღის წესრიგში დადგა.

საქართველოს პარლამენტმა საარჩევნო კანონმდებლობის რეფორმაზე მუშაობა 2019 წელს დაიწყო. საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ორგანიზებით პირველი სამუშაო შეხვედრა 2019 წლის 13 ივნისს გაიმართა, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს ადგილობრივი და საერთაშორისო ორგანიზაციების, პოლიტიკური პარტიებისა და ხელისუფლების ორგანოების წარმომადგენლებმა. განისაზღვრა თანამშრომლობის ფორმატი და საარჩევნო თემაზე მომუშავე ძირითადი მხარეების ჩართულობით აქტიური მუშაობა დაიწყო ეუთო-ს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისისა (OSCE/ODIHR) და ადგილობრივი სადამკვირვებლო ორგანიზაციების მიერ მომზადებული რეკომენდაციების განხილვაზე.

2019 – 2020 წლების პერიოდში ზემოხსენებულ ფორმატში გაიმართა სამუშაო ჯგუფის 8 შეხვედრა. მათ შორის ქვეყანაში არსებული ეპიდემიოლოგიური გამოდინარე ოთხი შეხვედრა წარიმართა დისტანციურ ფორმატში. აღნიშნული სამუშაო შეხვედრები საკმაოდ წარმომადგენლობითი და ნაყოფიერი იყო, რაც ჩვენი ორგანიზაციის აზრით პოზიტიურ შეფასებას იმსახურებს.

საარჩევნო კანონმდებლობის რეფორმის პროცესში აქტიურად იღებდა მონაწილეობას განვითარებისა და დემოკრატიის ცენტრი (CDD). ჩვენი ორგანიზაციის მიერ წარდგენილ იქნა რეკომენდაციები, რომლებიც ეხებოდა შემდეგ ძირითად საკითხებს :

- საარჩევნო ადმინისტრაციის დაკომპლექსების წესის გადახედვა;
- სიძულვილის ენის მარკულის რეგულირება და ნორმების შემოღება;
- განსხვავება/საჩივრების განხილვად დატოვების საფუძველზე გადახედვა;
- წინასაარჩევნო კამპანიის (აბიტაციის) წესების მკაფიო რეგულირება და „სიჩუმის დღის“ შემოღება;
- იმ კატეგორიის ამომრჩევლებისთვის, რომლებიც ცხოვრობენ რეგისტრაციის ადგილიდან განსხვავებულ მისამართზე და არ სურთ რეგისტრაციის მისამართის შეცვლა, წინასწარი რეგისტრაციის მქონეების შემოღება;
- პასიური საარჩევნო უფლების განხორციელებისთვის ასაკობრივი ტენზის შემცირება;
- საერთო ღროის თანაბარი პირობებით გადასაწილების უზრუნველყოფა;
- არჩევნების მეორე ტურისთვის განხორციელებული აქტივობების მკაფიო რეგულირება;
- ადმინისტრაციული საჩივრების განხილვის ვადების შემცირება;
- საარჩევნო ბიულეტენის გათილოების საფუძველზე გადახედვა.

ამავდროულად, ახალი კორონავირუსით (SARS-CoV-2) გამოწვეული ინფექციის (COVID-19) გავრცელებასთან ერთად, **CDD შეიმუშავა კონკრეტული რეკომენდაციები**, რომელიც ითვალისწინებდა ინფექციის გავრცელების პრევენციას მიზნით რიგი საარჩევნო ღონისძიებების განხორციელებას.

საარჩევნო რეფორმაზე მომუშავე ჯგუფის მიერ, ეუთო-ს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისისა (OSCE/ODIHR) და ადგილობრივი სადამკვირვებლო ორგანიზაციების რეკომენდაციების განხილვის შემდეგ, 2020 წლის 24 ივნისს, საქართველოს პარლამენტში ინიცირებულ იქნა კანონპროექტი საქართველოს ორგანულ კანონში **„საქართველოს საარჩევნო კოდექსი“** ცვლილებების შეტანის შესახებ

კანონპროექტთან დაკავშირებით განხილვები წარიმართა დაჩქარებული წესით. განხილვებს შორის საკომიტეტო მოსმენებზე დაზუსტდა კანონპროექტში არსებული გარკვეული ნორმების შინაარსი და დაემატა რიგი საკითხები, მათ შორის საყურადღებოა და დადებით შეფასებას იმსახურებს ქალთა წარმომადგენლობის გაზრდის მიზნით სავალდებულო დროებითი კვოტების შემოღება და ახალი კორონავირუსით (SARS-CoV-2) გამოწვეული ინფექციის (COVID-19) გავრცელების პრევენციული ღონისძიებების კანონმდებლობაში ასახვა.

2020 წლის 2 ივლისს საქართველოს პარლამენტმა მე-3 მოსმენით საქართველოს ორგანულ კანონში „საქართველოს საარჩევნო კოდექსი“ ცვლილებები მიიღო. **მისასალმებელია**, რომ სამუშაო ჯგუფის ფორმატში გაზიარებულ იქნა როგორც ეუთო-ს დემოკრატიული ინსტიტუტებისა და ადამიანის უფლებათა ოფისის (OSCE/ODIHR), აგრეთვე, ადგილობრივი სადამკვირვებლო ორგანიზაციების, მათ შორის CDD-ის მიერ მომზადებული რეკომენდაციების გარკვეული ნაწილი, რომელმაც შემდგომ ასახვა ჰპოვა საქართველოს საარჩევნო კოდექსში.

ამავდროულად **აღსანიშნავია** ქვეყნის პოლიტიკურ აქტორებს შორის, საერთაშორისო ფასილიტატორების ჩართულობით, გამართული მოლაპარაკებების კონსენსუსით დასრულება და ქვეყნისათვის ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებზე შეთანხმება, როგორცაა: საარჩევნო სისტემის ცვლილება; პოლიტიკური პარტიების დაფინანსება; გენდერული კვოტის შემოღება; ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენების პრევენცია; საარჩევნო კამპანიის თანაბარ პირობებში წარმოება; კენჭისყრის შენობის მიმდებარედ ამომრჩევლის ნების კონტროლის აკრძალვა და სხვა. ჩვენი აზრით აღნიშნულ საკითხებზე შეთანხმება წარმოადგენდა პოლიტიკური პროცესის დასტაბილურების, პოლიტიკური პლურალიზმის ხელშეწყობისა და საარჩევნო გარემოს გაუმჯობესების წინაპირობას.

განვითარებისა და დემოკრატიის ცენტრი (CDD) მიიჩნევს, რომ 2019-2020 წლებში საარჩევნო პროცესებთან დაკავშირებით განხორციელებული საკონსტიტუციო და საკანონმდებლო ცვლილებები ცალსახად **დადებით შეფასებას** იმსახურებს, რაც ხელს შეუწყობს არჩევნების უფრო მეტად სამართლიან, კონკურენტულ და თანასწორ გარემოში ჩატარებას.